

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscrise nu să înapo-
iază.

Bănuiala.

Sibiu, 3 Decembrie.

Înainte cu vre-o săptămână, toate ziarele au publicat, între știrile zilei, o mică informație cum un medic american și-a răpus, în mod ingenios, toate rudeniile, ca să ajungă la o moștenire mai mare.

Până când nepricepuții atentează la viața altora lovindu-i cu un par sau un baros, cari lasă urme vizibile, sau prin arsenic ori alt venin, ale căror rămășițe se pot descoperi în epruveta chimistului legal, — ingeniosul American a preparat un ser cu baccili de febră tifoidă și-l strecura în mâncările iubitelor sale rudeni.

Ajunși în stomac, baccili își făceau datoria, provocând febra tifoidă, ale cărei simptome, la început, medicul se făcea a nu le cunoaște. Numai într'un târziu, când nu mai era nădejde de scăpare pentru rudeni, consultă și alți colegi și împreună constatară boala. Medicul dădu numai decât poruncă aspră să se desinficizeze apeductul și să se fiarbă apa de băut; era mai agil decât ori când și-și îndemna pacienții să grijească de alimente și mai ales să ție curate vasele în cari le fierb. Dacă ar fi trăit în țara noastră, poate ar fi publicat și o broșură.

În felul acesta a petrecut la odihna de veci toate rudeniile, ajungând stăpân peste întreaga avere. Poliția abia într'un târziu a dat de urmele procedurilor „neconsolatului” medic.

Felul acesta de a omorî fără să lași urme, la noi se practică de multă vreme. Un

om e pentru o societate mort îndată ce i-ai distrus caracterul. În prea puține cazuri se atacă fațăș caracterul oamenilor. Rar se poate vedea inscripția păcatelor deasupra capului unui om, căruia i-se ridică crucea, — fiind mai ușor și mai practic să-l otrăvești prin baccili caracterului, prin bănuială. Lansezi în lume o cantitate din acest ser al bănuiei și poți fi sigur că un caracter care nu și-a așteptat moartea și nu s'a putut prevedea cu hârtii în regulă, dacă cantitatea e suficientă, e mort în fața societății. Doctorii cari operează cu serul bănuiei sunt mulți în societatea noastră.

Oameni cinstiți, despre cari se știe că își împlinesc cu conștiințiositate slujba de luminători la un institut de educație, cad într'o zi în grozava bănuială de tradare de neam. Lumea începe să discute, se dau lămuriri, se desvălesc lucrurile peste cari bănuiala și-a întins mreaja și la urmă, când cetitorul nepreocupat se crede îndeajuns clarificat de netemeinicia svonorilor, iată vine cu o notiță la ziar bănuiala: „Desmintirile date sunt reale, dar noi mai știm lucruri pe cari nu-i ertat să le știe publicul mare: între patru ochi le spunem bucuros.”

Bănuiala se îndostulește cu atât; ea știe că nu va putea convinge pe cel ce cere dovezi, dar dacă lasă în nesiguranță „mulțimea care nu trebuie să știe lucrurile intime” și-a ajuns scopul.

Bănuiala face bilanțul rezultatelor de mai înainte și vede că a avut prea puțin succes și crede că greșala trebuie căutată în faptul că nu a distrus mai întâi izvorul

de energie al bănuitalui: „Tribuna”. Și deodată se aude dela o margine a țării până în cele mai îndepărtate regiuni, că „Tribuna” e trădătoare. Se cetesc și răsfoiesc articole incriminate, se cere sprijinul răsbunării personale a celor atacați de o parte, și când de cealaltă parte vine răspunsul, „ce e Tribuna zilelor noastre”, bănuiala se arată în adevărata ei culoare: „Dle Goga, noi știm cine ești.”

Și în 2 foiletoane ale „Gazetei Transilvaniei” aduce cele mai mari elogii dlui Goga acelaș om care azi îi contestă orice valoare ca scriitor...

Noi știm cine ești Mata, dar, vezi, nu-ți putem spune la gazetă ce ne ceri. Vino însă la București. Când treci înaintea casei mele abate-te la poartă și-ți voi șopti la ureche ce vrei să știi. D. Goga, cum ne-o spune acum din nou bănuiala, „a fost de atunci de mai multe ori în București dar nu s'a abătut” pe la casa albă a dlui Belimbrock. Știa că dovezile nu s'ar ține ascunse dacă ele nu ar fi numai în închipuirile minților inferbântate.

Cu acuza tradării publicul nu se lasă momit. Încep dară comentariile: Nu trebuie să vă închipuiți tradare cum a făcut-o Mangra, dar comite tradare cel ce sparge sfânta solidaritate națională sau, cu alte cuvinte, critică activitatea tabului național. Iată greșala care trebuie scrisă deasupra capului, pe crucea pe care să se răstignească „Tribuna”. Critica tabului însă a adus-o prin „Tribuna” autorul criticii și acum bănuiala își face din nou bilanțul și-l vede din nou pasiv, iar cauza o găsește tot în izvorul de energie al „Tribunei”: d.

Opinii literare divergente.

„Laie Chioru” și „Călcașii” lui Goga.

În niagara diatribelor sale vulcanice îndreptate contra poetului Goga, mabădăiosul „maghiștru” al filozofiei politice, A. C. Popovici nu cruță nici un colțisor din producția variată a acestui suflet bogat și complex, ci-i dă cu puvoial de lavă stricată, cum s'ar zice așa pe nerăsuflăte, un pseudo-Hefaiștos plin de mânie impotentă.

În Nr. 277 de Duminecă al „A-Românului”, A. C. Popovici se improvizează în critică literară, ca să deprecieze opera poetică a lui Goga. După câteva băgănueli asupra personalității scriitorilor în general, cu invocații de substantivitate ca „maculatură”, „Himalaia, Karl Marx”, cari de sigur au o importanță extremă în literatura poporului românesc, domnul cu „Replica” politică, catadixicește să se expună cu următoarele „opinii” literare asupra poeziei „Laie Chioru”: „Și acum să privim „luceafărul din zare”. Dar eu, dificil și foarte sceptic când aud de noi poezi și „beleștrii”... în politica națională, tot nu sunt dumirit de loc despre ce „luceafăr” e vorba aici? Căci d. Goga, în una din poeziile sale, „La grupa lui Laie”, își exprimă poetică sa dorință ca Laie Chioru să cânte acolo, în cer, lui Dzeu și lui Sânzeturu jalea „scrisă în sufletele noastre”. Pentru d. Goga e sigur că:

Ni-s'ar stânge atunci năcazul
Ce de mult ne petreoca:
Între stelele de pază
Am avea și noi oștea(!)

„Am avea „o stea de pază” adecă pe țiganul Laie Chioru... El ar fi atunci „steaua de pază” a înreg neamului românesc... Ideia e minunată. Mai ales că e foarte înălțătoare, dar și promițătoare de „îndrumări” foarte practice: în loc de memorande duse pe la „analfabeți” pe la Viena, pe la împărați, mai bine intervenții, prin lăutari, direct la Dzeu... În ori ce caz, înțelegeți, că trebuie „să privim luceafărul” acesta cu mai multă atenție și să vedem dar dacă Laie Chioru i-a făcut, măcar el, vr'o ispravă la „masa de argint” în acel „lăcaș de mărgărint” după îndemnul și îndrumările dlui Oct. Goga”. (Autorizatul Nr. 270—1911). Iar în numărul mai sus indicat de porfirigenitul domn A. C. Popovici sloboade nației românești un car de exhibiții critice asupra mai multor poezii ale lui Goga, dintre cari reținem aceea asupra „Clăcașii”-lor:

„Înainte de a discuta în parte importantele sale „idei” sau „valori morale”... țin să dovedesc că d. Goga, chiar și în poeziile sale, se recomandă mântuitor al neamului românesc, om învățat și sdrobitor de dogme naționale din bătrâni. Căci fondul sufletesc al poetului Goga nu-i de loc idealist în sensul nostru, adecă: naționalist, ci e desăvârșire materialist, cu profunde inclinări socialiste. Dar și acest fond sufletesc e covârșit de preocuparea autorului de-a trece drept Mântuitor savant... al celor „obidiți”. Iată câteva probe. Iverea Mântuitorului Isus o prorociseră alții. Venirea Mântuitorului Octavian pare că o povestește acest Mântuitor el însuși.

În poezia mai mult socialistă „Clăcașii” d. Goga vorbește întâiadată de „înfricoșata clipă a premenirii”. El adecă cântă pe o țărancă istorită

de munca câmplui — „cu chipul stîns, o umbră de femeie”, care:

Mângâietor s'apleacă să ridice
Un făt bălan ce adumbrit de spice
A adormit pe-un așternut de glugă
Și necot îi dă copilului să sugă...

Acest „făt bălan” ni-se prezintă apoi ca un adevărat Făt Frumos și salvator al neamului românesc.

El, cel frumos și frate bun cu glia
Nou intrupatul suflet de Mesia
Va fi județul ceasului de mână
Ce într'un zorit(!) aprins de dimineată
Cu mâna lui vitează, îndrăneată
Zdrobi-va cartea legilor bătrîne...

„Să-i ajute Dzeu” — mi-am zis eu acum șase ani, când am cetit această a sa proprie bună veste... Dar d. Goga care însuși ne spune de mai multe ori, că și-a îngropat credința în Dzeu, nu putea aștepta ajutorul lui ceresc. Iar „steaua lui de pază” lăutarul Laie Chioru, n'a avut nici el puterea să-l confirme în demnitatea de „nou intrupat suflet de Mesia”.

Astfel se face că sufletul acesta de Mesia ajuns să ne primenească cu predica sa de pe muntele Aradului, voi să zic necunoscutul palat din Arad. era deja cu desăvârșire frînt!...

În astfel de însielări ingenioase este oblojit „concluzul literar” al domnului politician și filosofostilor măestrii moșter. „ „ „

Pentru ca publicul cetător să-și poată da seama de competența desăvârșită și greutatea cutro-

Goga care trebuie mistuit prin un foc concentric.

Aceasta însă e mai greu de îndeplinit căci să zici în gura mare că d. Goga e trădător, te faci de râs. Dar *est modus in rebus*: Pe deoparte vom cerca să convingem publicul, analizând poeziile dlui Goga publicate în cele 2 volume și prin diferite publicațiuni, că nici pe departe nu sunt cum le-a găsit lumea criticilor de profesie... iar nota națională încăpută în formele artei nu e altceva decât tradare, dar mai cu meșteșug făcută. Pe de altă parte — își zic bănuitorii — vom câștiga simpatiile și aderențele acelor, cari de bună voie îmbracă noțiunea măgarilor de pe Vezuv. Vom mai răscoli pe toți advocații, preoții etc.

Așa dar pe lucru! Belimbroke arată că d. Goga e un „apostol fără credință” și alarmează preoțimea, iar medicul ranelor naționale prezintă pericolul ce se ascunde latent în... poșta redacției dela revista „Luceafărul”. Un pericol care va cu-tropi pe toți advocații și candidații de advocat. Se reproduce apelul candidatului de deputat O. Goga către alegătorii unguri ai cercului său electoral, fără să se spună că e făcut de altul etc.

Dar și până la totala discreditare se poate opera cu serul bănuielii prin notițele strecurate cu mici alusii la adresa dlui Goga.

Ziarul autorizat, unde mai cu ușurință se plasează bănuielile, aduce o notiță în care spune cum „Ujság”, foaia lui Tisza, pretinul lui Mangra, anunță apariția „Luceafărului” sub direcția dlui Goga în fruntea grupării intransigentei naționale. Cu alte cuvinte, bănuiala vrea să zică că Goga stă în legături cu Mangra-Tisza-„Ujság”. Azi atât, mâne mai mult și în urmă bănuiala va avea succes. Ea nu a avut efect pân' acum căci nu am știut unde să o aplicăm. Să decapităm pe d. Goga și totul e ajuns. Credem însă că mai înainte

vor face cunoștință cu poliția conștiinței naționale.

Și acum mă vei întreba, iubite cetitor care m'ai urmărit în aceste câteva șire, că ce-i îndeamnă pe doctorii noștri să urmeze pilda medicului american și să opereze cu seruri ucigătoare?

Eu unul care sunt departe de locul intereselor nu-ți voi putea spune, dar poate ți-aș putea aduce aminte de câteva știri publicate în „Tribuna” — nu știu care număr, căci nici odată nu m'am gândit să scriu aceste rânduri — în cari se spune cum d. Goldiș odată trăgea nădejdea să ajungă în direcțiunea „Victoriei” și se știe că până atunci făcea pe suveica alegerii de episcop din Caransebeș. Și, cum poate bine știi, alegerile în direcțiunile institutelor de bani au provocat certe și în alte locuri.

Poate vor mai fi și alte afaceri de felul acesta pe cari noi nici odată nu le-am știut. Te vei întreba uimit că ce vreau atunci ceilalți cari nu sunt din Arad și sunt departe de sfera intereselor și totuș se năpustesc de câțva timp cu atâta furie? În loc de răspuns, mă gândesc la povestea unei doamne din un oraș de-al nostru. Era o frumusețe de fată, avea și parale, așa că nu e nici o mirare dacă ea purta oboselile balurilor. Pețitori a avut cu droaia, căci știi, așa se întâmplă la noi dacă e și frumoasă și bogată... Nu e săracă nici în adoratori. S'a măritat după un om care-l iubea. Într-o seară, după o reprezentație teatrală — în orașel nu e teatru stabil — s'au dus la cafenea, unde la o masă vecină a întâlnit 2 dintre foștii ei pețitori. Eu eram mai departe de masa lor și nu știu ce vor fi vorbit, dar am văzut că au schimbat câteva priviri și au zâmbit cu amărăciune, apoi au pus capul în pământ. Mai târziu, când iar m'am uitat la masa lor, vorbeau puțin plecați peste masă. Deodată unul se razimă de spatele scaunului și, pironindu-și ochii spre doamna fru-

moasă, tușește cu înțeles. A urmat apoi iar o tăcere cu capul în pământ schimbată cu o plictiseală în care nu poți ceti decât reviste ilustrate. Peste câteva zile se șopteau vorbe și bănuieli pe cari dacă le auziai din gura unui prietin bun — acela se refera la cei 2 pețitori ofențați... Astăzi vei găsi mulți în orașel, cari stau să jure în svonorile ce circulă din gură în gură despre doamna cea frumoasă.

Vei întreba ce interes are lumea care colportează bănuielile și minciunile croite de doi inși, cari din vorbele și bârfelile lor nu aveau nic un profit?

Nu te mai mira deci dacă din București se redactează aceleași bănuieli ca și din Arad, poate ceva mai încornorată. Bănuielile pot întuneca adevărul pentru un timp, dar pentru totdeauna — nu!

Campania de răsturnare din Regat. Opoziția unită, liberalii și conservator-democrații din Regat, acum cu ocazia serbărilor a pornit o campanie de răsturnare împotriva guvernului conservator al dlui P. P. Carp. Primul act de mare importanță al opoziției unite a fost retragerea din parlament despre care am scris pe larg în unul din numerele noastre trecute. Acum se încep întrunirile publice, la cari iau parte și liberalii și conservatorii democrați. La Iași d. C. Stere, prin un mare discurs, a chemat pe toți aderenții partidului liberal la întrunirea care se va ține în serbătorile Crăciunului în București, după care vor urma și altele în difeite orașe ale țării.

Baronul Chlumecky despre România. Ziarul vienez *Oesterreichische Rundschau* publică un interesant articol din penna baronului Chlumecky asupra situației din Balcani, pe care distinsul om politic austriac o vede foarte tulbure și amenințătoare pentru primăvara ce vine. Citând cazul că guvernul României a crezut necesar să puie în fruntea statului major un ofițer cu superioare calități militare, spune că lucrul era necesar față de situația internațională. Caracteristic este

pitcare a acestor aprecieri distinse și pline de inteligență bulbucată, ne vedem siliți să reproducem din cele multe numai opiniile alor trei scriitori însemnați, al căror cuvânt cumpănește ceva în chestiuni de aprecieri literare. Ne mărginim exclusiv la redarea părerilor asupra poeziilor „Laie Chioru” și „Clăcașii” incriminate de d. A. C. Popovici.

Iată ce spune profesorul de literatură românească d. Sextil Pușcariu la pag. 174 din „Convorbiri literare” pe 1908: „Când Laie Chiorul, lăutarul meșter, care a legănat nădejdiile atâtor tineri, poetul îl petrece la îngropăciune în două poezii de toată frumusețea.

Dar acest țigan e mai mult decât dăscălița sau Ida, fata jidovului, cari prezintă un interes mai mult prin ele însele, decât prin rolul o-cupă în viața țaranului nostru. El e acela care duce din generație în generație doina noastră, de care ne e atât de strânsă viața, de dragul căreia poetul așează o aureolă în jurul capului lăutarului și îi dă o misiune, care ia proporții neașteptat de mari: să cânte înaintea tronului dzeesc doina noastră plină de jale. Atunci din ochii Milostivului va pica o lacrimă de argint, care se va închiega în stea și

Intre secele de pază
Am avea și noi o stea”.

Iar d. Maiorescu, a cărui pricepere în această materie, credem c'o admite și onorabilul A. C. Popovici spune aceste cuvinte limpezi în vol. III. p. 260 al *Criticilor* sale: „Si așa de firesc și de puternic este simțământul poetului, încât el înalță

și nobilitează figuri și expresii, cari în alte împrejurări s'ar împotrivi la ori ce încercare de poezii în limba românească. Un lăutar poate fi poetic dela sine, și ce simpatie ducioasă deșteaptă „Barbu lăutarul” în cântecul lui Alexandri. Dar un lăutar țigan cu numele Nicolae, în prescurtare Laie — care-ți aduce aminte de țigan de laie — și încă un lăutar țigan Laie, căruia îi lipsește un ochiu: o asemenea figură cu asemenea însușiri și cu asemenea metehne ar părea imposibilă într'o poezie sentimentală. Și totuș, ascultați cum știe să ne povestească auorul” etc...

Acum urmează să dăm aprecierile dlui C. Stere, profesor universitar și politician distins cu întinsă cultură literară, politică și sociologică. Se vor vedea deosebiri între judecățile literare venite dela doi oameni politici.

Iată ce scrie d. Stere în excelenta revistă ieșană „Viața românească” pe 1906 pag. 71: „Ați auzit în Coșbuc „noi vrem pământ” — strigătul moșneagului în agonie... Dar când Coșbuc vrea să ne descrie munca câmpului el ne zugrăvește un tablou feerie, plin de lumină și armonie, al muncii luminate de bucuria firii, în dosul căruia nu mai este loc pentru veninul patimilor omenești — pentru groaznica ciocnire a intereselor vrăjmașe:

„Iar la holdă! Arde soara
Fetele secerătoare
Rid și cântă, snopi fac grul
Murmură 'ntre sălcii rui...”

Și spicele jucau în vânt
Ca 'n horă dup' un vesel cânt

Copilele cu blonda pleo
Când saltă largul lor vestmânt.
— In lan erau feciori și fete
Și ei cântau o doină 'n cor
Juca viața 'n ochii lor
Și vântul le juca prin pleo
Miei albi fugiau cătră izvor
Și grauri suri sburau în cete.”

Din aceeaș priveliște a unui seceriș în teletu alul Octavian Goga face un imn al muzicii obidite...

Și versurile fioros răsunătoare, puternice, ce arse de fulgere în stânci de granit, ne cutremură apatia, nepăsarea leneșă în cele mai adânci ascunsuri ale sufletului — ne arată păcatul cel dintâi, și cea dintâi datorie — ale noastre tuturor — față de masa anonimă, ce zidește viața și scrie cartea neamului, prin suferințele-i mute... decât solidaritatea fiilor aceluiaș neam nu e un curânt de amăgire:

„Era în miezul zilelor de vară
Și soarele din drumul lui de pard
Iși trimitea săgețile aprinse,
Din briul lui, din haina lui sonină
Descopiate ținte de lumină
Cădeau sfărmate 'n pulbere de rază
Pe revărsarea țărinei întinse
Și ascuțiau ucigătoare suliți...
— Eu le vedeam înșiruirea lungă,
Cum gârbovită 'necet înaintoază
Cum stârnuind în holdă-și taie uliți,
Cersitorind cu ochii stinși o dungă
De nor pribeag în vânățul de zare...”

unui simbol în lupta înverșunată a mulțimilor înflăcărate. S'a dat deci noua lozincă: „Goga trebuie desființat”, ca o justificare a principiului exprimat cu atâta înțelepciune ironică în cuvintele bătrânești: „S'a mobilizat deci toată alcachta scribilor „autorizați”, — cari cred, că a învăța un condei drept armă e tot atât de ușor ca aplicarea unei secături de paragraf în o vulgară acțiune sumară sau a unei petiții de mezat — în frunte cu uriașul filozof politic A. C. Popovici. Toți au pus mâna pe pari, iar d. Popovici potrivit în același timp și facultăților sale fizice — din mila lui Dumnezeu, să repede cu lăstarul asupra dlui Goga. În seria interminabilelor sale sporovăieli confuze și ponivoase, prin cari se etalează în insipidele coloane ale imberbului „autorizat”, atentând în mod insolent la îndelungă răbdarea și bună credința publicului românesc, înjură pe toate gamele posibile personalitatea lui Goga. De aceea Popovici începe să tragă clopotul într'o dungă, ca în zile de grea cumpănă, și să bată toba cea mare, ca Tânase din poveste: „Săriți oameni buni, că-i prăpăd”. Oamenii echilibrați se întreabă surprinși: „Ce-i, ce s'a întâmplat?” Ce să se întâmple? Poetul Goga, întocmai ca Eminescu pe vremuri, ori Caragiale în alt înțeles, călăuzit de un superior spirit de observație și pătrundere psihologică fină, scrie de câțiva ani articole sociologice, în cari fugărește anumite tipuri din viața neamului nostru și reliefează lipsuri și scăderi, cari trebuiesc împlinite ori înlăturate. Toate acestea iubire de neam și obiectivitate severă îmbrăcate într'o cuceritoare haină literară, cum numai la suflătele mari și distinse se poate găsi. Marele Bolimbok însă i-se năzarește că aceste pagini calde în cari se strecoară ici-colea rînduri de fină ironie inofensivă — gândiți-Vă — la paginile maestrului Caragiale cari sunt mult mai avansate în notele de ironism sbieciutor — sunt în măsură să dea de mal sfânta autoritate și disciplină națională. El va înzeștra deci, cu toate atribuțiile unui recidivist și distrugător primejdios. Ignorant, indolent, ateu, poetastru, frazeolog, lipsit de talent, submediocritate politică, și cele multe înainte. „Cea mai mare nenorocire pentru neamul românesc” conchide într'un articol cu impecabila sa metodă filozofică, groaznicul detractor improvizat. Din seria acestor exhibiții pline de insanități regretabile se mai desface încă un atribut adorabil. El scoate ușor pe poetul Goga, secretar politic al lui Mangra.

Stăm înmărmuriti în fața acestui zoilism piramidal. Acest procedeu al dlui Popovici o nu numai stupid, dar revoltător în cea mai extremă

măsură. Căci să judecăm obiectiv. Poetul Goga a fost târît anii trecuți înaintea curții cu jurați diu Cluj, pentru un articol în care zugrăvea o putere de intuiție uimitoare înstrăinarea tinerimei noastre universitare, prin cultura ungurească. În Cluj înaintea jurilor saturați de cel mai intolerant șovinism, confirmă adevărurile tipărite prin expunerea experiențelor sale dela liceul unguresc din Sibiu. Că apărarea aceea a fost expresia celor mai categorice convingeri românești, o dovedesc înălțimea de laude și tămăieri cu cari a fost acoperită de toată opinia noastră publică. A fost o biruință din cele mai însemnate a geniului românesc achitarea smulsă atunci juraților jidovi și unguri din Cluj, vestiți prin un spirit șovin fără pereche în Ungaria. Manifestările de bucurie spontană ale sutelor de studenți din Cluj, cu cari a fost primit achitatul Goga, sunt o probă mult mai puternică pentru curățenia sentimentelor românești ale poetului Goga, fixate în acest strălucit discurs defensiv, decât o sută de injurii ordinare vie ele din ori ce condei, încercat de electricitate dodonico-filosofică. Prin urmare povestea Clujului, e nu numai o insultă ordinară, ci ea e în același timp și o dovadă foarte semnificativă pentru moralitatea adversarilor, în selecționarea armelor chemate să-i ducă la o biruință clandestină și odioasă.

Atributul de „secretar politic al lui Mangra”, e nu numai una din superbe absurdități debitate la adresa lui Goga, ci și o ilustrare desăvârșită a perfecteii rele credințe de care este chinuit d. Popovici, când asudă să pună în circulație minciuni atât de ridicole și prăpăstioase, edificând pe naivitatea cititorilor. Cine a citit „Tribuna” anului 1910 își aduce de sigur aminte, că cel dintâi care a distrus camilafca trădătoare dela Oradea-mare, în termenii cei mai aspri a fost însuși poetul Goga. Publicul cititor obiectiv, n'are decât să iee în mână volumul lui Goga „Insemnările unui trecător”, să recitească cele două articole zdrobitoare: „Un fals Coriolan” și „O nouă morală”, și în urmă să cântărească insultele dlui Popovici. Vorbe atât de grele și hotărâte la adresa unui înalt dignitar bisericesc, care 25 de ani s'a împărțășit de cinstea unui neam întreg, ca acestea: „Cât pentru noi, fie pe deplin asigurat sf. Sa, că această pășire i-a închis pe veci porțile acestui neam. E prea mică lumea noastră pentru păcate atât de mari și cu cât trece vremea, cu atât societatea noastră, în lupta de premenire a valorilor morale, va fi călăuzită de principiile unei severități mai răspicate. Iată deci că și mitra părintelui Mangra a fost sfărâmată de acest pas fără noroc. Vom avea așadar în fața noastră un

nou dușman politic”, — astfel de osândă nu pot fi rostite de oare-cari ciraci ori mici infusorii ai lui Mangra. Iar când acest nenorocit transfug a fost răsplătit în mod demn de tinerimea sibiană, Goga își formulează din nou linia de conduită politică, în astfel de termeni:

„Va trebui însă să pedepsim și noi, căci o societate în care nu se simte necesitatea retorsiunii pentru nedreptățile cari o lovesc, nu poate să trăiască. Pedepsă noastră față de trădători trebuie să urmeze cât mai în grabă, ca să putem salva fondul etic al frământărilor noastre... Izolarea noastră de cei cangrenați e singura rețetă potrivită. Să-i scoatem dintre noi, să-i exilăm din societatea noastră și să-i îndepărtăm cum a-runcă marea la mal ruinele nerebnice ale corăbiilor scufundate... Un lucru poate învăța și Mangra anume, că societatea noastră în evoluția ei nu mai favorizează în aceleași măsuri ca în trecut păcatele politice și că ne apropiem de vremea când oameni cari și-au îngropat omenia se vor învăța mai puțin comod printre rîndurile noastre”. Vedeți, iubii cititori, așa înțelege să fie Goga secretarul lui Mangra.

Dar abstrăgând dela aceste execuții nemiloase, lumea românească care cunoaște opera lui Goga atât poetică cât și în proză, care la ascultat în adunările noastre sau a avut fericirea să stea cu el de vorbă, s'a putut convinge ce enormă prăpastie desparte pe acest suflet superior, cu credințele lui avansate, pe acest apostol însuflețit și îndărătnic al izolării noastre complete de toți străinii și transfugii, cât de sus stă zic față de scârbosul călugăr căzut în noroiul vânduților inconștienți și trădătorilor infami.

Goga prin toate faptele lui, este astăzi un simbol al celor mai ideale aspirații ale neamului nostru, și sufletul nostru este adânc legat de această incorporare a puterii divine, ce se cheamă geni creator și îndrumător.

Iar dacă d. Popovici în incomensurabila sa patimă și rea credință, nu roșește de rușine, când îndrănește să-l acopere cu insulte, de cari ori ce om de bun simț și cu răspundere se lapadă cu adevărată oroare în sufletul scârbit, îl asigurăm, că aceste proceduri ale deale nu pot fi privite de oamenii cu scaun la cap și ori cât de puțin obiectivi, decât ca niște probe edificative de cea mai regretabilă perversitate sufletească.

Și va rămânea astfel totuș eternă și purura actuală povestea priveghitorii și a urechiutului, ca o perpetuă ilustrare plastică a deosebirii dela om la om.

tuturora, al celor din „cești cu turnul de aramă” poeul inspirat vede, cum:

Din ceata lor grăbită se desprinde
Intreg lăsându-și codrul de merinde,
Cu chipul stins, o umbră de femeie
Lâng' un răzor ea stă îngrijorată
Privește 'n jos și sinul și-l descheie
Mângâietor s'apleacă să ridice
Un făt bălan ce adumbrit de spice
A adormit pe-un așternut de glugă.
Ea blând ridică-l stând ingenuchiată
Și 'nceț îi dă copilului să sugă”.

Și cugetul îl îndeamnă pe el, intelectualul poezic:

„Ca un proroc cu fața 'mbujorată
Să cad la poala mamei din țărină
Și sărutându-i înăsprița mână
Și haina ei de sfântă precurată,
Genunchii mei să-i plec de închinare!

Să-ti pleci genunchii, frate în simțire și în chinuri — să-i pleci pentru noi toți și pentru cei cu cugetul deștept, și pentru cei ce rătăcesc încă în visuri etern, și pentru cei, în cari nu s'a aprins încă flacăra divină a conștiinței... În ea și numai în ea e zălogul zilelor mai bune:

„Căci inima purcede să-mi desgroape
Comoara ei de doruri ne 'mplinite
Și simt amarul țarinei robite
Și simt rușinea neagră cum mă 'neacă,
Simt cum lumină 'ncepe să se facă
Cum moare bezna vechilor păcate”...

Și lumina conștiinței îi întredeschide zările viitorimii și destinul „pruncului din țărină”:

„Și sufletul înfiorat îmi spune
Că fătul ăst al patimei amare
Și-al dorului ce moare 'n așteptare
E solul sfânt... infricoșatul crainic
Izbăvitor durerilor străbune...
Și ochii lui ascund în adâncime
Măreța taină, nepătrunsă mie
A ceasului cel poruncit să vie
Să sfarme jalea din viitorime.
— E cel frumos și frate bun cu glia
Nou intrupatul suflet de Mesia
Va fi județul ciasului de mână
Ce 'ntr'un zorit aprins de dimineată
Zdrobi-va cartea legilor bătrine.

„A! „Cartea legilor bătrine!” Voi preoții legilor bătrine, voi fariseii ce sărutați praful de pe folle roase de veacuri ale cărților, voi cântăreții „datinilor străvechi”, ce uitați că 'n ele nu sunt numai flori miroitoare ei și ghimpi otrăviți, voi clăcașii gândirii neînălțate ce ridicăți pe „țarina robită” templul de cristal cu turle de fildeș și aur trecutului înflorit, cu obidele-i străvechi, — voi toți — ce voiti să încingeți în cercul de aramă al legilor bătrine un neam tânăr, și viu, dornic de dreptate nouă...

În genunchi!

În genunchi să stați și voi înaintea pruncului din țărină și a sfintei precurate mame... Să stați cu capul descoperit, presărat ou cenușa amarei căinți, plecându-vă fruntea, cu pecetea-i de Cain, în țarina sfântită de „cruda împovărare a tuturor durerilor din lume”...

Și ceasul va suna:

„El va intrupa în strigăt de chemare
Cuvântul sfânt ce azi adăpostește
În licării de tainice altare
Biserica nădăjduirii noastre,
Și strigătul într'aripat va crește
Prin plajuri largi, prin munți purtând

Și va trezi din somnul lui pământul
Și rumeni-va zările albastre...
— Atunci — în ziua mare-a învierii
Acești ostași cu fețe ofilite
Cu zimbet mort, cu suflete tradite
Ca 'ntineriți de suflul primăverii
S'or ridica ei cari au fost străjerii
Amarului și-ai morții și-ai durerii
Cu brațul greu de greul răsplătirii.

— Toată țărina gliei desrobite
Și munții toți și-adâncurile firii
Vor prăznuî din pacea lor urnite
Infricoșata clip' a premenirii
Când suflet nou primește intrupare
Și 'n strălucirea razelor de soare
El hărăzește vremii 'mbătrânite
Vestmântul nou de nouă sârbătoare”.

(„Clăcașii”).

Aceasta-i cântarea pătimirii noastre... pătimirea unui neam înstrăinat și a țarinei robite”...

Am reprodus aceste paralele cu intenția, ca publicul cititor cumpănindu-le cu calmul și ob-

Credința lui O. Goga.

Nu este de sigur o simplă întâmplare că d. O. Goga a pus în fruntea celui dintâi volum ale poeziilor sale acea Rugăciune-program, care a cucerit la cel dintâi pas lumea cetitorilor. Cântărețul-cuceritor plecând singur în drumul său și-a îndreptat privirea mai întâi spre veșnicul Stăpân al firii. Inzădar încercase a pătrunde „zarea” imbrăcată „în negură”, în fața lui se desfășeau pretutindeni prăpastii uriașe.

Dar iată că poetul se pleacă în genuchi, își închină fruntea și buzele lui rostesc Rugăciunea, frumoasa rugăciune de dimineață a unui erou, ce se îndreaptă spre luptă:

Dă-mi cântecul și dă-mi lumina
Și zvonul firii 'ndrăgostite,
Dă-i raza soarelui de vară
Pleoapei mele ostenite.

Cu cântecul a fermecat „pe cei rămași în urmă”, i-a trezit și a vărsat noauă viață în sufletele lor zbuciumate.

„Alungă patimele mele,
Pe veci strigarea lor o frânge
Și de durerea altor inimi
Invață-mă stăpâne a plânge,
Nu rostul meu, de-apururi pradă
Ursitei maștere și rele,
Ci jalea unei lumi, părinte,
Să plângă 'n lacrimile mele.

Dă-mi tot amarul, toată truda,
Atâtor patimi fără leacuri,
Dă-mi viforul în care urlă
Și gem robiile de veacuri,
— De mult plâng umilitii 'n umbră.
Cu umeri gârbovi de povară...
Durerea lor înfricoșată
În inimă tu mi-o coboară.

În suflet samănă-mi furtună
Să-l simt în matea-i cum se zbate.
Cum tot amarul se revarsă
Pe strunele înfiorate.
Și cum sub bolta lui aprinsă

În smalt de fulgere albastre
Inchiagă-și glasul de aramă:
Cântarea pătimirii noastre.

Când recetesc aceste versuri pare-că îmi pot lămurii mai bine succesul lui Goga, care nu a întâmpinat decât aplauzele lumii dela noi. Căci și din aceste versuri ne răsare înaintea ochilor icoana poetului, care nu caută sprijin pentru lupta sa numai în forțele sale, amenințate de atâtea ispite, ci cu smerenie caută la Dumnezeu să-i arate cărarea. Și cu toate aceste s'a spus despre autorul acestei poezii, că-i lipsit de credință.

Hotărât Goga nu-i un poet, în al cărui scris s'ar putea distinge mai pre sus de toate nota religioasă. Aceasta alcătuiește însă o parte a sufletului său și a afirma cu atâta îndrăzneală despre dânsul că-i un apostol fără credință, nu ar putea-o face, decât acela, care văzând un drumeț pornind la drum și făcându-și creștinescul semn al crucii l'ar arăta cu degetul și l'ar stigmatiza de păgân.

Singur „Apostolul” însă îl îndreptățește a privi în ochii adversarilor săi și a-le pune în față cel mai frumos imn, care s'a cântat vre-odată despre preotul român. Fie-care vers te apropie, pare-că tot mai mult de atmosfera senină și plină de mireasma tămâii, în care își vede de rostul său bătrânul preot:

Intreg norodul ia aminte
Și-ascultă jalnica poveste.
Și fusul se oprește 'n mâna
Înduioșatelor neveste.
Moșnegii toți fărâșă lacrimi
Cu genele tremurătoare,
Aprinși feciorii strâng prăseaua
Cuțitului din cingătoare.

Atâtea patimi plâng în glasul
Cuvântătorului părinte
Și-atâtea dor aprind în inimi
De clipa răzbunării sfinte,
— Bătrânul mag înalță fruntea,
Ce sfânt e graiul gurii sale,
Din el va răsări norocul
Acestui neam sfârșit de jale!

E o lume a parte viața noastră delasat cu un astfel de preot în frunte, o lume mai ideală, mai desăvârșită decât cea, pe care ne-o creiază alt soi de preoți și fruntași. Poporul crede într'un astfel de preot, fiindcă trăiește sufletește cu el și bănuiește în el adevărul și mântuirea. Și acum iată poetul care ne zugrăvește chipul acestui preot. S'ar putea, ca el să nu creadă în puterea magică a bătrânului apostol, în vorbele lui cumpănite, cari ascund adânc focul unei credințe nemărginite.

Oare n'a văzut el de atâtea-ori acasă pe mamă-sa rugându-se „din Ceaslov” și în aceeași odăiță, unde își petrecuse copilăria, nu vedea el totdeauna icoană blândă „a cuviosului sfânt Nicolae.

Tot ce-mi țese noaptea
Zorile-mi destramă.
Mi-s'a dus norocul,
Nu-l mai plânge, mamă,
La icoana Preacuratei, nu-l mai
[plânge, mamă.

Ar putea un ateu scrie cu atâta duioșie de o mamă, care plânge la icoana Preacuratei. Și nu și-ar bate el joc de cele mai sfinte amintiri, care le poate avea cineva, când ar îngâna, fără credință, cuvintele mamei:

Să-mi plec genunchii iară.
Să-ți spun iar' ce mă doare.
Preasfântă Născătoare
Și pururea fecioară!
— Cu ochiul tău din ceriuri,
A toate văzătorul
Tu mi-ai văzut feciorul
Și mi-ai văzut necazul...

Nu, nu se poate, ca autorul acestor versuri să fie lipsit, de credința în Dumnezeu. Și dacă vrei să te convingi, iubite cetitor și mai mult despre aceasta răsofeste, din nou, cum am făcut și eu, cele două volume de versuri ale d. Goga. Mai cetește odată pe *Cantorul Cimpoi* și caută să-ți mai evoci odată amintirea *Dascălui* și a bunei *Dascălițe*, cari oglindesc cultul poetului pentru figurile tradiționale ale poporului nostru.

Am avea dreptul să ne întrebăm, de ce clădește d. A. C. Popovici anume aserțiuni fictive, ca să le pună în cărca altora, de ce vrea să-l știe pe Goga drept „apostol fără credință”, pervertind la fraze și falsificând înțelesul lor.

La noi ori cât de mari ar fi silințele unora de-a izbi în credința poporului nostru putem să mărturisim, că aceasta ar trezi numai resentimentul opiniei publice și asupra nenorocitului s'ar îndrepta împreună cu săgețile teologilor și disprețul oamenilor de bine. Ciudat e însă, că până acum nimeni n'a observat la noi lipsa de credință a dlui Goga. Și ar fi avut prilejul s'o facă de atâtea-ori oameni, cari ar fi câștigat prin aceasta o armă zdrobitoare în potriva lui.

Rămâne deci, că d. Popovici a făcut o descoperire de senzație. Numai cât, dacă lui îi convine a cerceta credința religioasă a poezilor, a căuta pe insultătorii cinstei și hainei preoțești, să nu o facă aceasta călcând barbar într'o grădină, din care nu lipsește nici busuiocul bine miroșitor, ci să mai cetească odată hădoasele stihuri ale unuia din micii „Ciucurei” fruntași apărute nu de mult în coloanele ziarului, care-l redactează un secretar consistorial. Va afla atunci, că e o deosebire.

Sau poate să întrebe pe unul din marii Epochimeni naționali, pe d. Vaida bunăoară, că ce părere are acum despre post.

Ai?

B. B.

activitatea cuvenită, să-și poată face judecata asupra valorii rindurilor comise de d. A. C. Popovici.

Aceste îngăimări aberitice, din cari se degajază o formidabilă incapacitate literară și o perfectă lipsă de cel mai primitiv spirit critic, de sigur n'ar merita să fie pedepsite c'un răspuns, dacă ele n'ar constitui o nouă probă despre insuficiența sufletească, reacredința conștientă și ilocalitatea unor caraghioși adversari cari și-u pierdut cu totul sărita și bat câmpii...

Privind aceste accese de vulcanism, găsim o supremă mângâiere sufletească în înțelepciunea germană, sintetizată în aceste cuvinte de un înțeles adânc și elocvent: „Gegen die Dummheit kämpfen die Götter selbst vergebens”.

Iar dlui fost medicinist A. C. Popovici, îi reamintim din prilejul superbe sale critici literare jalnice, vorba bunilor cetățeni ai „urbei eterne”: „Ne sutor ultra crepidam”.

Brașov,

V. D.

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váczi-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

— **Războiul italo-turc. — Spre pace.** Din cerculara Mareului Vezir, Said paşa reese că oficialitatea din Turcia vede apropiată mult dorita pace, care ar avea să curme zadarica vărsare de sânge. Marele vizir în această cerculară adrestă tuturor valiiilor, îndeamnă autoritățile să depună întreaga energie pentru menținerea ordinii în districte, și să vegheze, ca element creștin din imperiu să nu fie maltratat de Musulmani. Vizirul amintește că ordinul îl dă în vederea păcii, ce are să se încheie încurând care pace va asigura dezvoltarea normală a țării.

— **Un negru turmentat.** Un negru din Ocohana — după cum se telegrafiază din New-York — fiind turmentat de beutură a sărit într-o locomotivă gata de manevră din gara Muldon și a luat-o la goană ieșind din gară. Șeful a anunțat telegrafic la proxima stațiune pentru luarea măsurilor preventive, dar telefonul a venit prea târziu și abea la un canton al gării au putut schimba macazul pe o linie frântă. Negrul însă a băgat de seamă și a sărit din locomotivă înainte de ce s'ar fi izbit de zăgaz. A dispărut apoi peste viroage într'un păpuriș. După multă căutare, servitorii au dat de el dormind sub o grămadă de stuh și cu o cruzime animalică — tăbărind asupra lui, l-au omorât cu ciomegele.

— **Moștenitorul tronului bulgar — major.** Din Sofia se anunță, că moștenitorul tronului bulgar, prințul Boris la 18 Ianuarie va împlini vârsta de 18 ani. În înțelesul constituției bulgare în această zi prințul va fi declarat de major, iar Camera va nota proiectul de lege, care va hotări apanajul prințului.

— **Gazetar italian — îndepărtat din Tripolis.** Comandantul șef al garnizoanei italiene din Tripolis i-a interzis corespondentului dela ziarul italian socialist „Avanti” să mai facă reportaj pe seama ziarului. Totodată i-a ordonat să părăsească în trei zile orașul și provincia. Cauza acestei îndepărtări este a se afla în comunicatele gazetarului despre masacrările comise de Italieni asupra Arabilor.

— **Revoltă într'un penitenciar.** Din Paris se comunică că în penitenciarul dela Clairmont-Ferrand întemnițatii s'a revoltat, distrugând întreg mobilierul, a cărui frânturi le-a aruncat pe stradă. A trebuit să intervină jandarmeria, ca să poată pune sfârșit acestei ulburări. Mulți deținuți au fost grav răniți opunându-se. La interogator toți a declarat, că nu-s mulțumiți cu mâniarea și li-se dă prea puțin timp liber.

— † **Sidonia Munteanu n. Roșu,** văduvă de subjude regesc, a repauzat în Sibiu, la 1 Ianuarie n., în vârstă de 52 de ani.

Odihnească în pace!

— † **Alexiu Ardelean,** proprietar, membru în comitetul parohial și în reprezentanța orașenească din Beiuș, membru al „Asociației” și altor instituții culturale românești, a repausat în Beiuș, la 2 Ianuarie n., în vârstă de 56 de ani.

Odihnească în pace!

— **Catas'rofă într'o fabrică.** Eri într'o fabrică de petrol din capitală a avut loc o exploziune care a costat viața a patru oameni și a rănit grav pe alți cinci. Explozia s'a întâmplat în împrejurări foarte tragice și nu poți face pe nimeni responsabil de ea, căci între victime se află și doi ingineri cari fără îndoială de ar fi știut — s'ar fi ferit de primejdie. În sala de cazane era unul care nu fusese folosit de o săptămână. Inginerii au dat ieri ordin săfacă toate pregătirile pentru a-l pune în acțiune. Un necmic s'a și urcat pe cazan și deschizându-l gazurile cari sunt inseparabile în cazanele fabricilor de petrol au năvălit pe crater și bălătat perzându-și conștiința a căzut în lăuntru. Doi ingineri și patru muncitori au intrat după el în cazanul adânc de 6 metri, să-l scoată afară. Becul electric care le lumina drumul în adânc însă era stricat, și nu isola deajuns curentul, iar când s'a atins de pereți cazanul a produs o scântee care a aprins gazul aflător în lăuntru și de aici exploziunea. Un om a fost omorât pe loc, altul a murit pe drum, unul în spital și un inginer trage de moarte.

x Atragem atențiunea cetitorilor asupra anunțului lui **Igaz Sándor,** giuvaergiu și ciasornicar în Arad, Andrassy-tér. (Palatul Minorităților).

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.
TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)
Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.
Consultațiuni separat pentru tuberculoși.
Altoire cu Tuberculin.

x Dacă volesti să bei cazi ieftin, poți să încerci, căci litru de rum englezesc și o cutie de cazi costă numai 2 cor. Un litru de esență pentru diferite lichoururi 50 fl.

un litru esență de rachiu 20 fl. și un litru esență pentru rum 40 fl.

Preservative pentru bărbați și dame bucată 40 fl. Legături pentru vătămătură, pentru burtă precum și alte articole ce se țin de bransa se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mikály, Marosvásárhely, Pápa, Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

ECONOMIE.

Expansiunea „Victoriei”.

Trad, 4 Decembrie.

Ziarul „Aradi Közlöny” în numărul său de azi, înregistrând știrea că banca „Victoria” din Arad a anexat acum mai nou sucursala unei bănci ungurești „Gyula Vidéki Takarékpénztár” din Borosineu, se ocupă la loc de frunte cu cuceririle „Victoriei” în comitatul Aradului. Ziarul unguresc constată că institutul „Victoria” în anii din urmă a făcut progrese uimitoare și că prin noua sucursală are pân' acum patru sucursale mari și importante pe teritoriul comitatului. Un simț de obiectivitate, pe care vrea să-l păstreze autorul articolului, îl face să constate că acest progres al „Victoriei” n'are alt obiectiv decât legile liberei concurențe, a căror rezultat e. Prin noua anexare institutul unguresc „Gyula Vidéki Takarékpénztár” și-a căpătat desigur rebonificarea pentru cedarea terenului ei, iar banca românească — adaugă ziarul unguresc — de asemeni știe de ce a plătit aceasta rebonificare, de aci încolo restul e indiferent, ori cel puțin secundar.

Azi însă o bancă ori o sucursală, spune ziarul unguresc continuându-și raționamentul, nu însemnează numai o simplă afacere comercială, ci este și un puternic factor social, care poate fi ușor de exploatat și desigur va și fi pus la contribuție în luptele politice. De aceea, spune, expansiunea aceasta a „Victoriei” nu poate fi privită numai din punctul de vedere pur

Leon Tolstói.

189

RĂZBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmas).

— Știi dta, scumpă princesă, urmă dra Bourienne, că Francezii ne înconjoară și că suntem în primejdie? Dacă nu plecăm acuma, vom cădea desigur în mâinile lor.

— Ah! dacă ai ști cât de indiferent îmi este totul, răspunde princesă... Vorbește cu Alpatici dacă vrei, eu nu pot nimic, nimic.

— I-am vorbit; Alpatici speră că vom putea pleca mâine, dar eu cred că ar fi mai bine să rămânem aici. Admite, princeso, că ar fi grozav dacă am cădea în mâinile soldaților sau a moșicilor revoltați.

Rostind aceste cuvinte, dra Bourienne scoase din ghețuța ei o proclamațiune a generalului francez Rameau, și o întinse prințesei Maria. Generalul îi invita

pe locuitori să nu-și părăsească locuințele, asigurându-i că armata franceză îi va proteja.

— Eu gândesc că am face mai bine să ne adresăm acestui general, zise dra Bourienne; sunt convinsă că ne va trata cu toate onorurile ce ni-se cuvin.

— De unde ai dta această proclamațiune?

— Ei au ghicit fără îndoială că sunt franceză, răspunde dra Bourienne roșindu-se.

Princesa Maria intră în apartamentul rezervat prințului Andrei. Era galbenă la față.

— Doniașa, strigă ea, chemați din partea mea pe Alpatici, pe Dronușka, pe cine veți vroi. Trebuie să plecăm! strigă ea cu groază la ideea că ar putea cădea în mâna inamicului.

„Ce ar zice prințul Andrei, dacă ar afla că sora lui e prizonieră la francezi! Cum! ea, fiica generalului Bolkonsky să ceară protecție generalului Rameau?”

Gândul acesta o făcea să roșească și să pălească rind pe rind; ea mai simțea o mândrie ș'o supărare cum nu mai simțise încă. Ea își da seama de situațiunea ei penibilă și jignitoare.

Tulburată și roșie la chip, ea se plimba prin odaie cerind pe Alpatici, pe arhitectul, pe Tikhon, pe Dro-

nușka... Alpatici plecase; arhitectul care sosi pe jumătate adormit, nu știa ce să spună.

Tikhon, cu chipul subțiat, cu toate semnele unei dureri inconsolabile, răspundea numai: „Mă supun”... Abea își reținea lacrimile privind-o pe prințesa.

În sfârșit sosi și starostele; și după ce o salută pe prințesa cu umilintă, se opri lângă ușă.

— Dronușka, îi zise prințesa, care vedea în el un amic sigur, același Dronușka care, ori de câte ori se întorcea dela bălciul din Viasma îi aducea zimbăd niste prăjituri minunate, specialitatea acelu bălci. Dronușka, acum după nenorocirea noastră...

Ea se opri, neputând să mai urmeze.

— Suntem cu toții în mâna Domnului, răspunde starostele cu un oftat.

— Dronușka, adevărat e că nu pot pleca?

— De ce să nu poți pleca, Alteta Voastră? Poți pleca.

— Mi-s'a spus că ar fi primejdios. Știi, dragul meu, că eu nu înțeleg nimic, că nu am pe nimeni... Vreau să plec neapărat în noaptea asta, ori mâine în zori de zi. Starostele se nita pieziș la prințesa.

(Va urma.)

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.
Spălare cu aburi.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

obiectivității, ci, adăogă, trebuiește stimulat capitalul unguresc să nu cedeze terenul băncilor românești, cari rămânând astfel fără concurență, determină echilibrul de putere cu desăvârșire în favorul Românilor.

Nu voim să intrăm în discuție cu ziarul unguresc, este dreptul său de ași susține punctul de vedere cum crede el mai bine. Noi n'avenim nimic în contra înființării băncilor ungurești printre Români, dar nu credem că li-ar surăde nici unaia alta perspectivă decât băncii „Gyula Vidéki Takarékpénztár.” Precum poate ațiaș perspectivă i-s'ar deschide „Victoriei” dacă și-ar deschide o sucursală în Hodmező-Vásárhely. Banca „Gyula Vidéki Takarékpénztár” nu poate fi învinuită de lipsă de patriotism unguresc. Dar sunt aci legi la mijloc, legi inexorabile, cari frâng toate raționamentele meșteșugite și pe cari ale nesocoti înseamnă să-ți dai cu capul de perete. Expansiunea „Victoriei” vestește desigur nu numai acumularea muncii, cinstei și agilității, ci și a condițiunilor economice firești. Ea pășește înainte pe un domeniu care este al ei și în posesiunea căruia, poate fi cel mult chestie de timp ca să intre pe deplin.

Interesându-ne azi am aflat cu bucurie că știrea ziarului unguresc este adevărată. „Victoria” afiliase încă în primăvară institutul românesc „Lunca” și acum a anețrat și sucursala băncii ungurești „Gyula Vidéki Takarékpénztár”. Activele noiei sucursale a „Victoriei” sunt de un jumătate milion. Directorul, d. Sava Raicu a luat alaltăeri în primire noua sucursală. Banca „Victoria” a cumpărat și casa dlui avocat Méré Samu din piața Boroșineului, unde se afla sucursala ungurească, intrând în posesiunea „Victoriei” cea mai frumoasă clădire cu etaj din Boroșineu.

Felicităm institutul „Victoria” pentru această nouă cucerire a sa în drumul ei către un progres sigur, cumpătat și statornic. Prin această anexiune, banca „Victoria” și-a alăturat o nouă clientelă românească, care, fără îndoială, se va bucura și ea de acest schimb fericit. Prin aceste sucursale banca își decentralizează vasta clientelă într'un mod care-i permite o dezvoltare mai largă, ridicând în aceeaș vreme tot atâtea citadele în diferitele regiuni, pentru întărirea lor economică.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo”).

Caut un candidat de avocat

cu practică, pe lângă condițiuni favorabile

Dr. Ioan Maior,
advocat în Marosilye.

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS”
pentru altoit, să se adreseze preotului Petru
Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

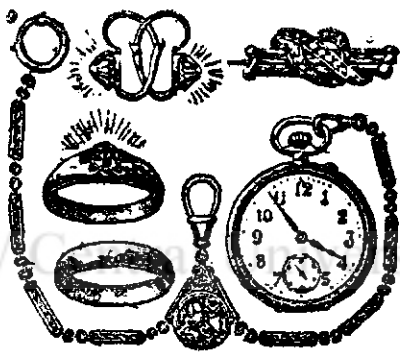
Cel mai frumos, mai elegant calendar pe 1912
e neapărat Calendarul

„Lumea ilustrată”

Conține 160 pag. cu bogate, variate și admirabil
reușite ilustrațiuni și tipărit pe hârtie de lux —
D. pozit general: Librăria Ig. Herz, București,
România. — Prețul Cor. 150. — Se ară de vân-
zare și la „Librăria Tribunei”. — Porto 20 fileri.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

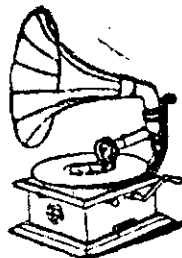
Mare asortiment în ceasuri de buzunar de
aur, argint și nickel, în ceasuri de părete.
Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux
în argint și articole optice. În atelierul meu
se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

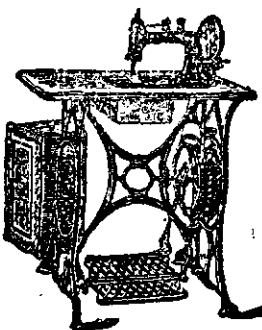
Recomandă în atenția pu-
blicului din loc și pro-
vince, atelierul
său mehanic a-
ranjat d n nou, unde pri-
mește comande și re-
parări de lucruri ce
aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor
mașini le are în de-
pozit.

Reparaturile se
efectuează repede
și prompt.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul
de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă
trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă
prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —68, litru.
Rizling —70. Roșu —94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb
K —90 litru. Šiller K —56. Rizling K —58.
Rizling și Ruje amestecat K —54 litru.

Vin din anul 1911 K —48 și 50 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri
în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Roth Frigyes,

măcelar și cărnătar,

Alba-Iulia — Gyulafehérvár.

Sétatér Nr. 5. (lângă Hotel Europa)

Are de vânzare zilnic, carne proas-
pătă, de vită, porc, vițel, oaie, miel,
de porc afumată, apoi toțfelul de
cărnațării, slănină și unsoare, în
mic și mare. — La cerere trimite
în cane proprii unsoare proaspăt
topită. Expediție promptă fie prin
postă fie ca marfă. Cereți prospect.

ȚIMBALE!

Țimbalele inventate de mine, cele mai
moderne, cu organism dublu de oțel, foarte
trainice și de o re-ouantă deosebită se pot
comanda numai dela mine, cu prețurile
cele mai moderate, pe lângă ga-
ranție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,

fabricant de cimbale.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețururi, la cerere, se trimit gratis. Cores-
pondența intrucât se poate să se facă în limba
ungurească, germană sau sârbească.

Cele mai fine și mai elegante haine
pentru bărbați și copii,
cel mai potrivit și cel mai ieftin
isvor de cumpărare pentru ori-ce îm-
brăcăminte se află la

Moskovitz Zs.

Arad, edificiul teatrului
unde e asortiment bogat și
cel mai bun croi.

Trag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți,
precum dnilor teologi și pedagogi asupra
îmbrăcămintelor

„Șaguna“

făcut de mine, ce se poate cumpăra exclu-
siv numai la mine, precum și redingate
și veste prețești.

Ori-ce îmbrăcăminte cumpărată dela mine,
se străformă după măsura corpului fără nici
o plată.

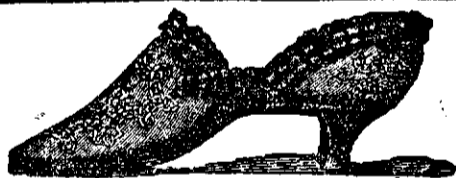
Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534.
Intrebuințarea telefonului pentru P. T. public
e gratuită.

Comande din provincie se efectuează
momentan.

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
ției industriale din Becherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpucar,
— Nagybecskerek. —

Literează în țară și străinătate păpuți de
orel, păsă, mătase și catifea, pentru băr-
bați, dame și copii cu prețurile cele mai
ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
gratuit. — Revizătorilor li se dă rabat

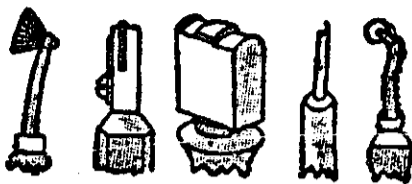
In atenția nomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca
„Balkanska Carica“ (Regina bal-
canului) și „Kraljica Bosne“ (Re-
gina Bosniei). — Altoiul de 2-3
ani cu coroană admirabilă e cel
mai bun din diferitele soiuri de
pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și
foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August,
când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fa-
bricarea țuiceii și a slivoviciului. — Prunii mei nu
sufăr de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca
de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade
frunza, pricinuind stricarea poamei. A est soi a fost
premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din par-
tea guvernului. A fost premiat la expoziția milerară din
Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu me-
dalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900
cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară
din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajvo țarăși cu
medalie de aur. Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojčić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofari or și ciobo-
tarilor precum și pielarilor unelte
de branșe, calitate bună, prețuri
moderate. — Comersanților se dă
rabat. — Catalog gratuit și francat.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-Lévay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pre-
gătirea și ascuțirea or-cărui
soi de cuțite, ca cuțite pen-
tru cășapie și bucătărie, pen-
tru masă și bricege. unelte
pentru ciobotari și cojocari
precum și ascuțirea bricelor
pre lângă prețuri convena-
bile și execuție ireproșabilă.

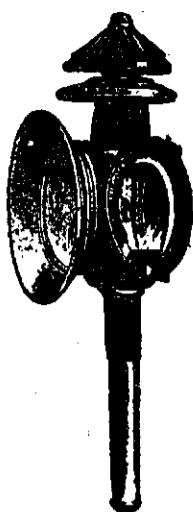
La trimiterea a 6 brice barbierilor
socotesc taxa numai pentru 5.

Omaszta János,
fabricant de lămpi
pentru trăsuri.

Budapest
VIII. Órlás-utca 20/a

Primește comande
de ori-ce lămpi pen-
tru trăsuri și auto-
mobile, — comande
pentru galvanoplas-
tică și ori-ce repara-
turi de branșe.

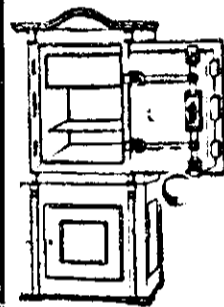
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4 Depozitul
orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de
honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de
bani, libere contra
focului și spargerii-
lor, casse pancelate
pentru păstrarea do-
cumentelor.

Catalog gratuit și
franco.

Igaz Sándor,

mare depozit de clasornies, diferite articole și giu-
vaericale de diamant, brilliantine, aur și argint.

Arad, Andrásy-tér (Palatul Minoriiilor).

Își recomandă bogatul său depozit,
asortat cu diferite articole pentru

Cadouri de Crăciun.

Despărțământ separat pentru
articole de prima calitate de
argint de China

Ciassuri de părete cu sunet
de harfă și de clopot, în dife-
rite colori și formate elegante.

Prețuri de tot solid fixate.

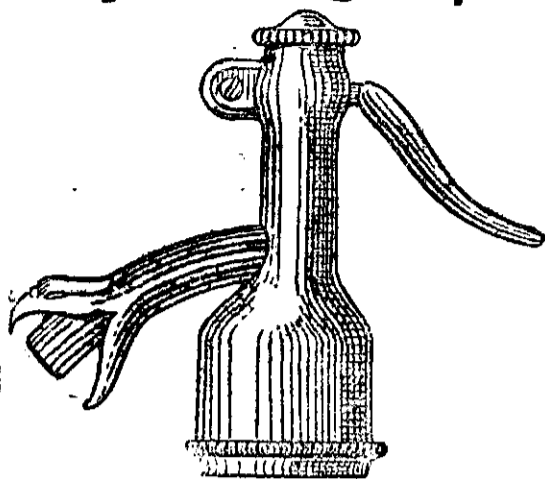
Fondat la 1902.

Telefon Nr. 321.

Izkovits Gerson, Budapesta, IX.,

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață

la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lamăi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

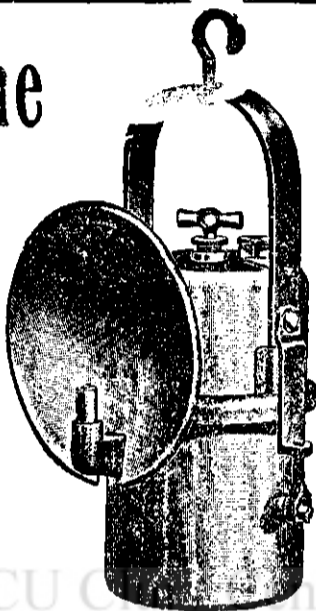
Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen, fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Quirini Sándor

mare proprietar de vii în Șirila — VILÁGOS. (Podgora Arad).

Vinuri de masă.

din anul 1911 alb mustos, hecto	50	Cor.
1911 de dessert	52	»
1910 de masă	54	»
1909 de masă	56	»
1908 de masă	60	»
1908 de dessert	64	»
1906 rizling	80	»

Vinuri albe în butelii de 7/10 litru.

anul 1885 bacator 1:80 C	anul 1906 furmint 1:20 C
1888 rizling 1:80 »	1906 rizling 1:20 »
1906 bacator 1:20 »	1906 leányka 1:30 »

V nuri roșii.

din anul 1908, hectolitr	80	Cor.
1906, »	100	»

Vinuri roșii în butelii de 7/10 litru.

din anul 1908 vin roșu 1— C, din 1906 1:80 C.

V nuri de Muskotály în butelii de 7/10 litru.

din anul 1905 muskatotlonel . . . 1:80 Cor.

În preț se înțelege și butelia (sticla).

Băuturi spițuoase

Rachiu de drojdii nou, hecto	180	Cor.
» » » vechiu	200	»
» de prune nou	180	»
» » » vechiu	200	»
Cognac de 3 ani 7/10 butelie .	3	»

Prețurile sunt a-se înțelege după hectolitr cu livrarea din pivniță și cu ramburs. La dorință livrez vin și rachiu și în butelii. Butoaie dau împrumut pe 6 săptămâni, care se trimit îndărpt franco la stația din Șiria.

Preluare de restaurant.

Aduc la cunoștința On. public din Arad și provincie, că am preluat restaurantul **Donnawell Fülöp**, din **Str. Fácán**, care se bucura de cel mai bun renume. Năzuința mea va fi ca ca să mulțănesc pe deplin On. Public, cu **v nuri alese din podgori și mâncări reci și calde** bine pregătite. — Cu stimă:

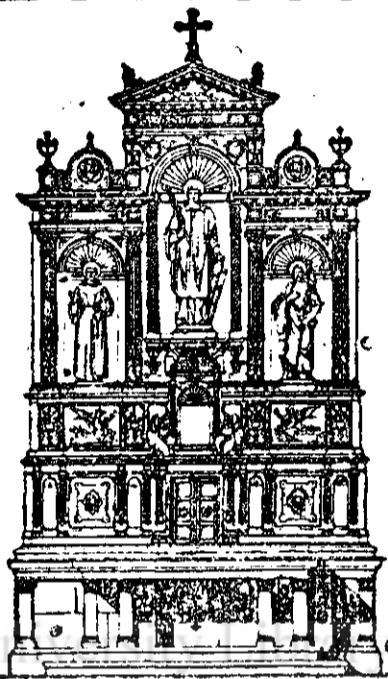
Kokay János.

Gaál József,

măsar,

Nagyvárad, Csengeri-utca 21. sz.

Lif rează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuielilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

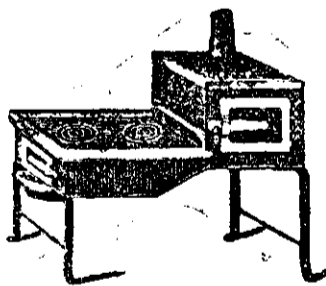
CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26.

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales

LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj, grilaj în morminte și galeții, se pregătesc conform gustului în mod cel mai succes. Paratonere și montarea lor. Instalațiuni de apeducte, closete, baie, introducere electrică executate cu măiestrie.

Reparaturl se primesc Mare magazin de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

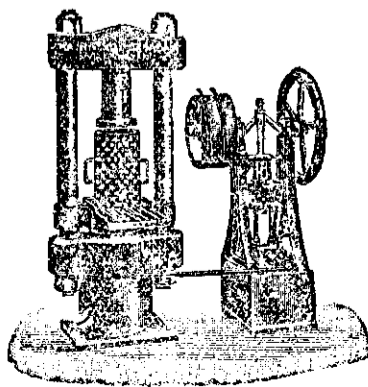
in Nyiregyháza.

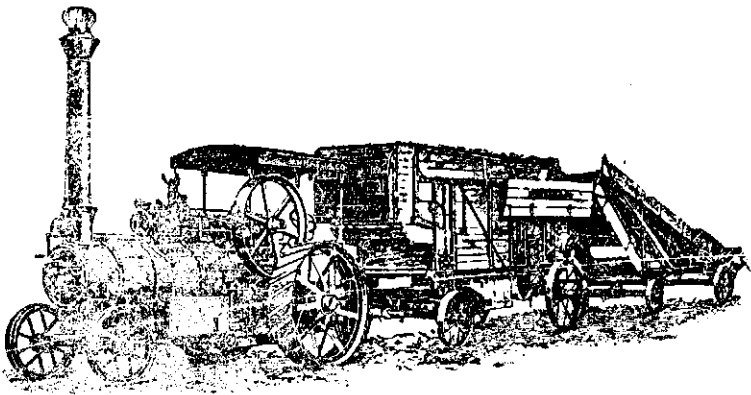
Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mánate cu apă.

Piua de olei, construcție simplă ori complicată Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sâmburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleului. Unelte de melbat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treierat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, minaj cu cai și cu mâna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sfecle.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.
Correspondența română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de aruit.

Pompe de fântâni și

Edificare ieftină!

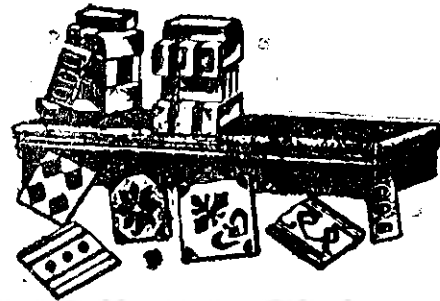
Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învâitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — *Prețuri curente trimis gratuit.*

Iosif Simics

Întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și piere.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

Nu-i ceva fabulos

nu-i cu renume, la
nu-i nici excepțional

dar au gust bun

și sunt bine și în mare
curățenie ținute, articolele de **colonia e**
— și **bucănie** —
pe cari le recomandă

pentru sărbătorile

! Crăciunului !

cu prețuri ieftine

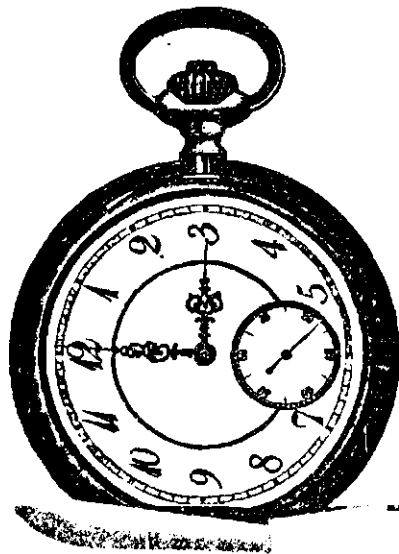
Mezei János és Tsa

O. z. dea-Mare — Nagyvárad,
Piața S. ent László-tér.

Colțul străzii Teleky, în edificiul
băncii Nagyvárad Takarékpénztár.

Comande prin postă se efectuează
conștiincios în cel mai scurt timp.

Telefon Nr. 247.

Cele mai bune

orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

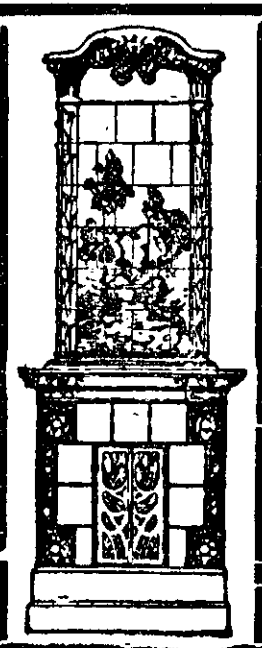
juvaeriale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în
întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.
Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu
provocare la ziarul Tribuna (ad. scriu că a cedit anunțul în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în
(Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un
mare magazin înregistrat și provăzut cu **cuptoare din**
țară și străinătate, unde se află în depozit permanent
cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de
olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucatărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asiguru-
rînd-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile
cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.